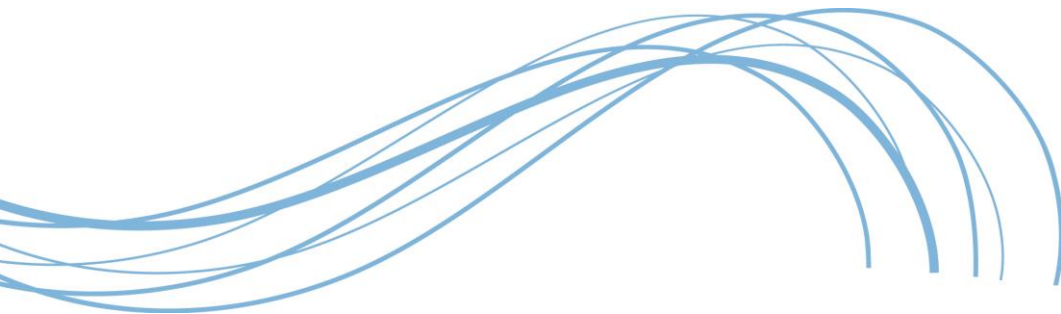

Likabehandlingsplan

I likabehandlingsplanen ingår skollagens krav på en årlig plan mot kränkande behandling och diskrimineringslagens krav på en likabehandlingsplan mot diskriminering och trakasserier.

Paviljongvägens förskola

Ansvarig: Britt Vennberg
Förskolechef
Gäller från 2016 till 2017

Innehållsförteckning

1	Bakgrund	3
2	Syfte	3
3	Det främjande arbetet för verksamhetens långsiktiga mål. Förskolans vision/helhetssyn.....	3
4	Utvärdering av tidigare plan.....	5
5	Slutsatser av årets kartläggning av om det finns risk för inslag av diskriminering eller kränkande behandling.....	5
6	Slutsatser av kartläggningen av barnens trygghet och trivsel	6
7	Mål för arbetet kommande år utifrån kartläggningen	6
8	Insatser och åtgärder för det främjande arbetet utifrån kartläggningen.....	6
9	Insatser och åtgärder för det förebyggande arbetet utifrån kartläggningen.....	7
10	Handlingsplan utifrån kartläggningen.....	7
11	Kompetensutvecklingsplan	8
12	Mål och åtgärder för det främjande arbetet kopplat till diskrimineringslag och skollag	8
13	Barns delaktighet i likabehandlingsarbetet.....	8
14	Vårdnadshavares kännedom	8
15	Kontaktperson.....	8
16	Rutiner vid akuta situationer	9
17	Rutiner för att utreda, åtgärda och dokumentera när barn kränker barn	9
18	Rutiner för att utreda, åtgärda och dokumentera när vuxen kränker eller diskriminerar barn.....	9
19	Begreppens innebörd.....	10
20	Förskolans trivselregler med konsekvenser	12
21	Förskolans systematiska arbetsmiljöarbete	12

NOLLTOLERANS

1 Bakgrund

Det råder ett absolut förbud för alla att kränka, diskriminera eller trakassera barn. All personal har handlingsplikt och skyldighet att utreda och vidta åtgärder.

2 Syfte

Syftet med en likabehandlingsplan är att barn ska skyddas mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.

3 Det främjande arbetet för verksamhetens långsiktiga mål. Förskolans vision/helhetssyn

På Paviljongvägens förskola vill vi att alla ska känna att man kan vara den man är och bli bemött, behandlad och respekterad för det. Det är all personals ansvar att det ska råda nolltolerans mot all form av kränkande behandling, diskriminering och trakasserier på Paviljongvägens förskola. Paviljongvägens förskola ska genom vårt arbete verka för Sundsvalls kommuns vision *Vi gör det goda livet möjligt* och Barn och Utbildnings vision *Alltid bästa möte för fortsatt lärande*.

Att arbeta främjande och förebyggande är en viktig del av arbetet mot all form av kränkande behandling. Tre ledande begrepp i vårt arbete är Främja Förebygga och Åtgärda.

Begreppen förtydligas i Skolverkets allmänna råd 2012, *Arbetet mot diskriminering och kränkande behandling*:

Främja syftar till att skapa en trygg förskolemiljö och förstärka respekten för allas lika värde, omfattar diskrimineringsgrunderna kön, etnisk tillhörighet, religion och trosuppfattning, funktionsnedsättning eller sexuell läggning, samt riktas mot alla och bedrivs kontinuerligt och utan förekommen anledning.

Förebygga syftar till att avvärja risker för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling, och omfattar sådant som i en kartläggning av verksamheten identifieras som risker.

Åtgärdande arbete kräver goda rutiner för att upptäcka, utreda och åtgärda diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling, ska påbörjas genast när det kommit signaler om att ett barn känner sig diskriminerad, trakasserad eller kränkt, samt innebär att verksamheten måste vidta åtgärder som dokumenteras och utvärderas för att förhindra att kränkningarna upprepas.

Kvalitetsindikatorn Atmosfär och organisation som gäller för Sundsvalls kommunala förskolor har varit underlag för reflektion utifrån nivå tre som anger att:

Arbetet sker med ett medvetet och aktivt genusperspektiv, likabehandlingsperspektiv samt med ett interkulturellt förhållningssätt.

Personalen strävar efter ett normkritiskt förhållningssätt. Detta innebär att vi synliggör, ifrågasätter och reflekterar kring hur normer påverkar eller begränsar oss i vårt arbete med likabehandling.

(Förklaring)

Ett normkritiskt/normutmanande förhållningssätt innebär att synliggöra, ifrågasätta och förändra normer som begränsar olika människors handlingsutrymme. Därför är ett normkritiskt förhållningssätt ett viktigt verktyg, som hjälper oss att undvika att uppmana deltagare att utan eftertanke rätta sig efter majoritetens krav på anpassning.
<http://grundskolor.huddinge.se/sv/MIRA-i-skolan/Profil/Pedagogiskt-forhallningssatt/>

KARTLÄGGNING

4 Utvärdering av tidigare plan

Utvärdering av föregående likabehandlingsplan har visat att de kartläggningar som varit aktuella har gjorts.

Pedagoger på avdelningarna med äldre barn har tillsammans med barnen gjort en kartläggning över förskolans lekmiljöer. Barnen har också intervjuats om vad de tycker om de miljöer som finns på förskolan och var de trivs att vara. Där framkom att barnen valde platser utifrån lek. Det var ingen plats som valdes bort på grund av otrivsel. De platser som inte valdes föll bort för att ”där finns inget jag vill leka med”. Dessa platser valdes dock av andra barn. Pedagogerna har observerat barnens samspel. En slutsats utifrån detta har varit att barn med annat modersmål och barn som har låg och oregelbunden närvaro riskerar att få svårigheter med att komma in i barngruppen.

Pedagoger på avdelningen med yngre barn har kartlagt barnens lek inne genom att observera barnens lek. Resultatet av denna kartläggning visade att barnen leker i alla rum.

Vårdnadshavare har bjudits in till föräldramöten för att komma med synpunkter på vårt likabehandlingsarbete.

5 Slutsatser från årets kartläggning om det finns risk för inslag av diskriminering eller kränkande behandling

Paviljongvägens förskola fortsätter och utvecklar arbetet med lekobservationer inne och ute samt barnintervjuer under innevarande läsår 2016/2017.

Det kan vara problematiskt att få vårdnadshavare att komma till förskolan kvällstid för att vara med och lämna synpunkter på verksamheten. Vårdnadshavare har tillgång till likabehandlingsplanen via Föräldramötet på webben och kan lämna synpunkter där.

Vi fortsätter utveckla arbetet med att barnen är med och tar fram trivselregler. Vi ger lekstöd till alla barn på förskolan så att de lättare kommer in i gruppen.

6 Slutsatser av kartläggningen av barnens trygghet och trivsel

Barnen säger i intervjuerna att de trivs och har många bra kamrater. Barnen säger att det är roligt att leka inne och ute på Paviljongvägens förskola. Vi ser att små förändringar i miljön påverkar barnens lek genom att de upptäcker nya möjligheter med gammalt material. Barnen är delaktiga i förändringar i miljön.

Barnen behöver få fler möjligheter att reflektera kring värdegrundsfrågor dels i samlagen och dels i mindre grupper, till exempel barnråd, eller i temat på avdelningen.

7 Mål för arbetet kommande år utifrån kartläggningen

Mål: Barnens synpunkter är underlag för förskolans trivselregler.

Vi fortsätter att jobba med interkulturellt lärande. Likheter och olikheter är en del av livet och vi vill visa barnen att olika sätt att se på saken ger möjligheter till lärande av varandra. Kommunikation är viktig för att skapa förståelse för andra. Jämlikhet och demokrati kring språk. Vi använder olika kommunikationssätt och påbörjar användning av stödtecken och bildtext med barnen, vilket pedagogerna fördjupar sig i med hjälp av litteratur. Pedagoger går AKK-utbildningen i Sundsvalls Kommuns regi. Barnen är involverade i likabehandlingsarbetet. Det ska skrivas handlingsplaner för barn med behov av särskilt stöd.

8 Insatser och åtgärder för det främjande arbetet utifrån kartläggningen

Åtgärder: Vi fortsätter med barnintervjuer och observationer. Vi pratar med barnen om trivsel för alla på förskolan. Det främjande arbetet syftar till att hitta och stärka de positiva förutsättningarna för likabehandling. Det utgår från förskolans uppdrag att verka för demokratiska värderingar. Främjande arbete syftar till att förankra respekten för allas lika värde. Arbetet syftar till att förskolemiljön ska vara trygg för alla barn. Pedagoger är närvarande och deltagande i barnens lek och arbete.

Värdegrundsfrågor diskuteras vid arbetsplatsträffar och föräldramöten. På planeringsdagar reflekterar pedagogerna kring läroplanens värdegrunds avsnitt.

Pedagogerna går igenom rutiner och regler på arbetsplatsträffar och avdelningsmöten.

Pedagogerna finns nära barnen. Det finns en handlingsplan för säker utemiljö.

Pedagogerna gör pedagogiska dokumentationer för att synliggöra hur verksamheten fungerar.

Pedagoger och barn pratar med varandra om hur man kan göra i olika situationer som kan uppstå under dagen, eller i form av olika dilemman i exempelvis en bok.

Tolk har används vid behov. Brobyggarna har funnits tillgängliga under några heldagar vilket har varit vardefullt för både barn och pedagoger.

9 Insatser och åtgärder för det förebyggande arbetet utifrån kartläggningen

Pedagogerna ska vara närvarande och arbeta stödjande under hela dagen, samt lyfta fram positiva beteenden i barngruppen. Samtala med barnen om hur man är en bra kompis. Pedagoger ska sträva mot den högsta nivån i indikatorn kring Atmosfär och miljö. I mötet med vårdnadshavare prata kring barnens trivsel på förskolan.

10 Handlingsplan utifrån kartläggningen

Observationer och barnintervjuer av lek och lekmiljö sker under oktober 2017 för 3-5 årsavdelningarna. Trivselkartläggningar görs under hösten 2017 på 1-3 årsavdelningarna. Barnintervjuerna följs upp på avdelningarnas reflektionsmöten.

Ansvariga: Avdelningens representant i Likabehandlingsgruppen.

Efter observationer och barnintervjuer ska varje avdelning ha reflekterande samtal. Redovisning av resultatet görs på arbetsplatsträff. Utveckla arbetet med värdegrund i årshjulet.

11 Kompetensutvecklingsplan

På arbetsplatsträffar diskuteras diskriminering och kränkning, vad det är och hur vi förebygger detta. Träff på Sundsvalls kommun med Carina Rick kring hur likabehandlingsplanen skrivs där förskolechef och en pedagog har medverkat. All personal ska delta i föreläsning om ”Traumamedveten omsorg” under hösten 2016. Gemensam bokläsning under våren 2017.

FRÄMJANDE ARBETE

12 Mål och åtgärder för det främjande arbetet kopplat till diskrimineringslag och skollag

På Paviljongvägens förskola vill vi att alla ska känna att man kan vara den man är och bli bemött, behandlad och respekterad för det.

13 Barns delaktighet i likabehandlingsarbetet

Barnens synpunkter är underlag för förskolans trivselregler.

Resultat: Vi har vid olika tillfällen jobbat med olika böcker och material i serien ”Tio små kompisböcker” (Natur & Kultur). Utifrån dessa har vi haft samtal med barnen om hur de tycker att vi ska vara med och mot varandra här på förskolan.

14 Vårdnadshavares kännedom

Pedagogerna har gjort vårdnadshavare delaktiga i likabehandlingsplanen genom att presentera och diskutera likabehandlingsplanen på föräldramöten. Vårdnadshavare har tillgång till likabehandlingsplanen via Föräldramötet på webben och kan lämna synpunkter där. Inga synpunkter har mottagits under 2016.

Åtgärder: Värdegrundsfrågor finns i årshjulet och tas upp i samband med start av ny grupp på höstterminen 2017 samt vid föräldramöten.

Ansvarig: Förskolechef och arbetslagsledare.

På utvecklingssamtal och i den dagliga kontakten samtalar pedagoger med vårdnadshavare om barnets trivsel på förskolan.

15 Kontaktperson

Förskolechef på Paviljongvägens förskola :Britt Wennberg 070-662 12 58
britt.wennberg@sundsvall.se

16 Rutiner vid akuta situationer

Vid en kränkande eller diskriminerande situation ska den vuxne omgående ingripa.

17 Rutiner för att utreda, åtgärda och dokumentera när barn kränker barn

Om det blir känt att ett barn kränker ett annat barn:

- Se till att det upphör. **Ansvarig:** Arbetslaget
- Prata med barnet som blivit kränkt. **Ansvarig:** Arbetslaget
- Gör en OSIS anmälan. **Ansvarig:** personalen som är med vid tillfället.
- Prata med barnet som kränker/utsätter andra barn. **Ansvarig:** Arbetslaget.
- Om kränkningarna fortsätter informera bägges/ berörda vårdnadshavare. **Ansvarig:** Arbetslaget.
- Samtala med berörda vårdnadshavare. **Ansvarig:** Arbetslaget.
- Träffa berörda vårdnadshavare tillsammans med förskolechefen. **Ansvarig:** Förskolechef.
- Vid behov kontakta stödpersonal till exempel stödteam, socialtjänst. **Ansvarig:** Förskolechef.

18 Rutiner för att utreda, åtgärda och dokumentera när vuxen kränker eller diskriminerar barn

Om en vuxen uppträder kränkande/diskriminerande mot ett barn:

- Reagera och påtala det. **Ansvarig:** Den som ser/hör det.
- Om det inte upphör informera förskolechefen som tar reda på mer fakta. **Ansvarig:** Arbetslaget, Förskolechef.

- Förskolechefen samtalar med de inblandade och upprättar en handlingsplan. **Ansvarig:** Förskolechef.
- Vid behov kontaktar förskolechefen stödpersonal till exempel verksamhetschef, kommunhälsan. **Ansvarig:** Förskolechef.

19 Begreppens innebörd

Definitioner och begrepp

Diskrimineringsgrunderna i diskrimineringslagen

Med diskrimineringsgrund menas de kategorier av personer eller de karakteristika som skyddas av diskrimineringslagstiftningen:

• **Kön**

Diskriminering och trakasserier som har samband med kön kan vara utfrysning, förlöjligande och skämt kopplade till en barns könstillhörighet. Sexuella trakasserier är kränkningar av sexuell natur. De kan ta sig uttryck i sexualiserat språkbruk, tafsanter eller visning av pornografiskt material. Vuxna i förskolan måste vara uppmärksamma på och agera i situationer där barnens lek inte präglas av frivillighet, ömsesidig nyfikenhet och intresse.

• **Könsidentitet eller könsuttryck (i diskrimineringslagen könsöverskridande identitet eller uttryck)**

Att någon inte identifierar sig med sin biologiska könstillhörighet som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön

• **Etnisk tillhörighet**

Diskriminering och trakasserier som har samband med etnisk tillhörighet kan vara förlöjligande eller skämt kopplat till en grupp personer med samma nationella eller etniska ursprung, ras eller hudfärg. Skolan/förskolan har ett ansvar att arbeta mot rasism och främlingsfientlighet.

• **Religion eller annan trosuppfattning**

Skolan/förskolan får inte missgynna någon elev/barn på grund av hans eller hennes religion. I förskolan ska föräldrar kunna lämna sina barn utan att de blir ensidigt påverkade till förmån för den ena eller andra åskådningen. Förskolan är skyldig att se till barnets bästa och alla barn

har rätt till kunskap och lärande, tankefrihet och religionsfrihet. Begreppet annan trosuppfattning

innefattar uppfattningar som har sin grund i eller har samband med en religiös åskådning, till exempel buddism, ateism eller agnosticism.

• **Funktionsnedsättning**

(i diskrimineringslagen funktionshinder)

Funktionsnedsättningar kan vara fysisk, psykisk eller intellektuell och påverka livet på olika sätt. Hit räknas både sådana som syns, och sådana som inte märks lika lätt, som exempelvis allergi, hörsel och synskador, ADHD och dyslexi. Graden av funktionsnedsättning har ingen betydelse. Anm. Funktionshinder uppstår när personer med funktionsnedsättning upplever begränsning i relation till omgivningen. Funktionshinder är inte en egenskap hos individen utan det är miljön som kan vara funktionshindrande.

• **Sexuell läggning**

Skolan/förskolan ska förebygga och förhindra diskriminering och trakasserier på grund av sexuell läggning. Med sexuell läggning menas homosexualitet, bisexualitet och

heterosexualitet. Förskolan har ett särskilt ansvar att förmedla samhällets gemensamma värdegrund till barnen.

• **Ålder**

Det är fortsatt tillåtet att särbehandla på grund av ålder om:

- särbehandling gäller tillämpning av bestämmelse i förskola, förskoleklass, skolbarnomsorg, grundskola, särskola och specialskola samt om
- särbehandling har ett berättigande syfte och de medel som används är lämpliga och nödvändiga.

Direkt diskriminering

Att någon missgynnas genom att behandlas sämre än någon annan. För att det ska röra sig om diskriminering ska missgynnandet ha samband med någon av diskrimineringsgrunderna.

Direkt diskriminering känns igen genom likartade fall behandlas olika. Ett exempel kan vara när en flicka nekas tillträde till ett visst gymnasieprogram med motiveringen att det redan går så många flickor på detta program.

Indirekt diskriminering

Med indirekt diskriminering menas lika behandling av olika fall. Krav som verkar neutrala men som i praktiken innebär att en viss grupp missgynnas. Det sker t.ex. när skolan tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringsätt som verkar vara neutralt, men som i praktiken missgynnar ett barn med ett visst kön, viss etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning eller sexuell läggning. Om exempelvis alla barn serveras samma mat, diskriminerar skolan indirekt de barn som på grund av religiösa skäl behöver annan mat.

Bristande tillgänglighet

Bristande tillgänglighet är när en person med en funktionsnedsättning missgynnas genom att en verksamhet inte vidtar skäligen tillgänglighetsåtgärder för att den personen ska komma i en jämförbar situation med personer utan denna funktionsnedsättning. Den som låter bli att genomföra skäligen tillgänglighetsåtgärder kan komma att göras sig skyldig till diskriminering.

Trakasserier

Ett handlande som kränker någons värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna. Begreppet "sexuella trakasserier" innebär ett handlande av sexuell natur som för den skull inte behöver ha samband med någon av diskrimineringsgrunderna. Anm. Diskriminering är när en vuxen i förskolan missgynnar ett barn och det har samband med någon av diskrimineringsgrunderna. Trakasserier som utförs av förskolans personal kan också vara diskriminering och kan t.ex. ske genom förskolans regler, undervisning, läroböcker etc.

Kränkande behandling enligt skollagen

Skolan/förskolan ska förebygga och förhindra det som i skollagen benämns som kränkande behandling såsom mobbning och rasistiska beteenden. Det definieras som ett uppträdande som, utan att ha någon koppling till någon särskild diskrimineringsgrund, kränker ett barns eller en elevs värdighet. Kränkningar kan vara fysiska, verbala, psykosociala, texter och bilder.

Fler begrepp

• **Mobbning**

En upprepad negativ handling när någon eller några medvetet och med avsikt tillfogar eller försöker tillfoga en annan skada eller obehag.

• **Rasism**

En föreställning om den egna folkgruppens överlägsenhet utifrån uppfattningen om att det finns biologiska skillnader mellan folkgrupper och att vissa folkgrupper är mindre värda och därmed legitima att förtrycka, utnyttja eller kontrollera.

• **Främlingsfientlighet**

Rädsla för och/eller stark motvilja mot grupper som definieras genom fysiska, kulturella/etniska eller beteendemässiga karakteristika.

• **Homofobi**

En uppfattning eller medveten värdering hos en individ, en grupp eller ett samhälle och som ger uttryck för en starkt negativ syn på homo- eller bisexuella personer.

20 Förskolans trivselregler med konsekvenser

Kommer att fortsätta utvecklingen ytterligare tillsammans med barnen.

- Vi är snälla mot varandra.
- Vi lyssnar på varandra.
- Vi är försiktiga med våra saker.

21 Förskolans systematiska arbetsmiljöarbete